

coMiesięcznik

maj 2022

Polskiego Komitetu Narodowego ICOMOS

Strona | 1

Szanowni Państwo,

Polski Komitet Narodowy ICOMOS uznaje dostarczanie informacji za priorytetowe działanie. Temu służy nasza strona internetowa, „*Biuletyn Informacyjny*”, czasopismo „*Ochrona Dziedzictwa Kulturowego*”, konferencje i zgromadzenia. Jednak te kanały informacji mają ograniczenia, przede wszystkim informacje są selekcjonowane tematycznie i nie mogą być dostarczane na bieżąco.

„*Comiesięcznik*” jest informatorem Polskiego ICOMOS-u służącym dystrybucji różnorodnych, bieżących informacji na temat ochrony zabytków. „*Comiesięcznik*” prezentuje informacje zebrane przez członków Prezydium oraz dostarczone przez środowisko konserwatorskie. Informacje mają formę krótkich notatek, uporządkowanych w najprostszy sposób.

Redaktor wydania majowego: Pan prof. Piotr Molski

Redaktor wydania czerwcowego: Pani prof. Krystyna Kirschke –
krystyna.kirschke@pwr.edu.pl

Zapraszamy do przesyłania krótkich notek o wszelkich konferencjach, publikacjach, wydarzeniach, które mogą zainteresować środowisko konserwatorskie.

W imieniu Prezydium PKN ICOMOS,
Bogusław Szmygin

KONFERENCJE:

++++++KONFERENCJE++++++

PKN ICOMOS organizuje konferencję naukową ***Dostosowanie zabytków do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami - przepisy, zasady, dobre praktyki***, która odbędzie się w Łazienkach Królewskich w dniach 9-10 maja 2022. Konferencji będzie towarzyszyło wręczenie nagród i ogłoszenie wyników konkursu im. prof. Jana Zachwatowicza.

Została uruchomiona rejestracja uczestników na stronie PKN ICOMOS.

Link do formularza rejestracyjnego: <https://forms.gle/KxufAS2WtkYAKeoW6>

B.S.

Strona | 2

++++++KONFERENCJE++++++

Międzynarodowy Komitet Naukowy Dróg Kulturowych (ICOMOS International Committee on Cultural Routes (CIIC) organizuje konferencję naukową ***Historic Roads and the Context of Cultural Routes***, która odbędzie się w Santa Fe, Nowy Meksyk (USA), w dniach 15-16 września 2022.

Organizatorzy wybrali Santa Fe jako miejsce krzyżowania się wielu hiszpańskich szlaków kulturowych, które będą zaprezentowane podczas konferencji.

Informacje na temat konferencji na stronie Komitetu: <https://ciicocomos.org/en/2022-meeting/>.

Propozycje wystąpień konferencyjnych można składać do 6 maja 2022 na adres: ciicocomos.org@gmail.com

B.S.

++++++KONFERENCJE++++++

Do 8 maja 2022 przedłużono termin naboru abstraktów na VIII Konferencję Naukową z cyklu ***Prawne formy ochrony zabytków i opieki nad zabytkami***. Konferencje z tej serii organizuje działające na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie Koło Naukowe Prawnej Ochrony Dóbr Kultury TBSP UJ, we współpracy z Instytutem Prawa Ochrony Dziedzictwa UJ. Tegoroczna edycja konferencji jest poświęcona tematyce: ***Człowiek, samorząd i państwo wobec zagrożeń zabytków w trakcie pokoju i w czasie wojny***. Obrady, planowane w trybie hybrydowym na 1.06.2022 mają być prowadzone w następujących panelach tematycznych:

- I. Indywidualni właściciele obiektów zabytkowych;
- II. Samorząd terytorialny na rzecz dziedzictwa kulturowego;
- III. Państwo i jego administracja w służbie ochrony dziedzictwa kulturowego;
- IV. Problematyka bezpieczeństwa desygatów dziedzictwa kulturowego;
- V. Działalność organizacji pozarządowych na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego;
- VI. Zarządzanie dziedzictwem kultury w współczesnym społeczeństwie;
- VII. Problemy ochrony środowiska i zieleni związane z dziedzictwem kulturowym;
- VIII. Bogactwo i różnorodność dziedzictwa kulturowego Krakowa;
- IX. Ochrona polskiego dziedzictwa kulturowego poza granicami Polski (z uwzględnieniem współpracy na poziomie samorządu terytorialnego);

- X. Międzynarodowe i unijne aspekty ochrony dziedzictwa kulturowego;
- XI. Wyzwania prawa ochrony zabytków; dziedzictwa kulturowego i zieleni;
- XII. Muzealnictwo;
- XIII. Konserwatorstwo – ewolucja i perspektywy rozwoju;
- XIV. Współczesne problemy i zagrożenia obrotu dziełami sztuki

Wielość planowanych paneli wskazuje na interdyscyplinarne podejście do zagadnienia, a także obrazuje szerokość pola badawczego ochrony dóbr kultury.

Informacje o konferencji pojawiają się pod adresem:

https://www.facebook.com/events/7194728810600199?context=%7B%22event_action_history%22%3A%7B%22surface%22%3A%22newsfeed%22%7D%2C%7B%22mechanism%22%3A%22your_upcoming_events_unit%22%2C%22surface%22%3A%22bookmark%22%7D%22ref_notif_type%22%3Anull%7D

A.S.

+++++KONFERENCJE+++++

O współpracy konserwatorów i historyków sztuki

Krakowski Oddział Stowarzyszenia Historyków Sztuki informuje:

Doroczną ogólnopolską sesję Stowarzyszenia Historyków Sztuki planujemy tradycyjnie zorganizować w listopadzie, w bieżącym, 2022 roku, w Krakowie.

Proponujemy temat: **O WSPÓŁPRACY KONSERWATORÓW I HISTORYKÓW SZTUKI**, który nie był dotychczas podejmowany jako przedmiot osobnego zainteresowania obu tych profesji. Potrzebę dyskusji o kondycji spuścizny dziejowej i naszego udziału w jej zachowaniu wyjątkowo mocno i wyraźnie widać na gruncie krakowskim. Dlatego konferencję przygotowujemy wspólnie z Wydziałem Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki krakowskiej ASP.

Przedmiotem rozważań powinny stać się zarówno kwestie natury ogólnej, doktrynalne, jak i bardziej szczegółowej, zogniskowane wokół następujących zagadnień:

1. Zabytek w kontekście materialnym i niematerialnym
2. Potrzeba, skala, granice badań, błędy
3. Dopuszczalna ingerencja: odwracalność, uzupełnienie, rekonstrukcja, walory artystyczne
4. Bezpośredni kontakt studentów z obiektami w procesie kształcenia: dostępność, ćwiczenia, praktyki, wspólne praktyki obu profesji

Termin zgłaszania referatów upływa 20.06.2022. Zgłoszenia na adres Oddziału Krakowskiego można składać drogą internetową lub pocztą: E-mail: shskr@poczta.fm

Adres pocztowy: ul. Starowiślna 29-31, 31-038 Kraków

wg.: <http://shskrakow.pl/komunikat-1-2022/>

A.S.

+++++KONFERENCJE+++++

Do historii przeszła VIII edycja Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej **Rozpoznać przeszłość w teraźniejszości**. Tym razem przeprowadzona pod hasłem **POSTDZIEDZICTWO**. Konferencja odbyła się 22 i 23 kwietnia 2022 roku w Instytucie

Historii Sztuki UJ, dzięki zaangażowaniu Akademickiego Koła Studentów Ochrony Dóbr Kultury UJ. Konferencja cieszyła się dużą frekwencją, a dyskusje po wystąpieniach kontynuowano w kuluarach. Dla pamięci wskazujemy link do programu, który odzwierciedla spektrum problemów badawczych nurtujących młodych adeptów ochrony dóbr kultury.

<https://www.facebook.com/konferencja.dziedzictwo/photos/a.330576127147486/1823403651198052/>

A.S.

Strona | 4

PUBLIKACJE:

+++++PUBLIKACJE+++++

Robert Hirsch, ***Ochrona i konserwacja historycznej architektury modernistycznej Gdyni***, Wydawnictwo Politechniki Gdańskiej, Gdańsk 2021, ss. 253. ISBN: 978-83-7348-838-0

Architektura modernistyczna ostatnio, nie tylko w Polsce, ale na całym świecie, stała się przedmiotem zainteresowania i badań specjalistów z różnych dziedzin. Szczególnie historyków architektury, ale również specjalistów zajmujących się ochroną dziedzictwa. Mija już ok. 100 lat od czasu powstania pierwszych modernistycznych budowli w Gdyni, w między czasie były one poddawane pracom budowlanym, niestety nie zawsze zgodnie ze sztuką konserwatorską. Konieczność rozwiązywania problemów konserwatorskich stało się sprawą kluczową. Autor publikacji jako badacz (pracownik naukowo-dydaktyczny Politechniki Gdańskiej) i jednocześnie praktyk (wieloletni Miejski Konserwator Zabytków w Gdyni) opracował pełne kompendium wiedzy na temat historii architektury modernistycznej Gdyni, również w kontekście obiektów w Warszawie i innych miast w Polsce. Podjął ponadto niezwykle trudny problem ochrony dziedzictwa modernistycznego w aspekcie prawnym. Jednakże na szczególne podkreślenie i uznanie zasługuje część pracy, w której omówiono zagadnienia technologiczne budownictwa modernistycznego oraz przykłady realizacji konserwatorskich. Pracę prof. R. Hirscha należy uznać za lekturę obowiązkową nie tylko architektów, historyków architektury, ale przede wszystkim konserwatorów, którzy podejmują się realizacji prac przy zabytkach architektury modernistycznej.

Wszystkich osobom, którym ochrona dziedzictwa jest droga, polecam książkę prof. R. Hirscha, *Ochrona i konserwacja historycznej architektury modernistycznej*.
JWL

+++++

VARIA:

++++++VARIA++++++

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego profesor Piotr Gliński powołał Centrum Pomocy dla Kultury na Ukrainie. Centrum działa w strukturze Narodowego Instytutu Dziedzictwa (NID) – instytucji z ponad 60-letnim doświadczeniem w badaniach i ochronie dziedzictwa kulturowego – jako główny ośrodek koordynacji rządowej pomocy dla sektora kultury na Ukrainie. Powołanie Centrum poprzedziły bezpośrednie, osobiste kontakty Ministra Glińskiego z Ministrem Kultury i Polityki Informacyjnej Ukrainy Ołeksandrem Tkachenko. W skład zespołu Centrum wchodzi specjaliści polscy i ukraińscy. Dwujęzyczność zespołu znakomicie ułatwia analizę informacji oraz źródeł ukraińskich. Centrum działa w kilku obszarach – przede wszystkim zajmuje się koordynacją działań ochrony zagrożonego dziedzictwa kulturowego, między innymi zbieranie danych i analiza potrzeb zgłaszanych przez instytucje na Ukrainie oraz organizacja transportów materiałów do zabezpieczania zagrożonych obiektów. Jak dotąd zorganizowano ponad 25 transportów, ostatnio do Kijowa (m.in. Paczerski Park Narodowy w Kijowie, Muzeum Historyczne Miasta Kijowa), do Lwowa (m.in. Muzeum „Terytorium Terroru” we Lwowie, Rezerwat Historyczno-Kulturalny „Starozytny Zvenigorog” we Lwowie) oraz do Charkowa. Poza koordynacją logistyczną, Centrum pomaga w zakupie konkretnych materiałów, a także pozyskuje niezbędne środki finansowe.

Strona | 5

Centrum prowadzi stały monitoring strat, a równocześnie podejmuje prace nad projektowaniem działań związanych z odbudową zniszczeń po wojnie. Dlatego też dokonano przekładu na język ukraiński tekstu Rekomendacji Warszawskiej w sprawie odbudowy i rekonstrukcji dziedzictwa kulturowego (Warsaw Recommendation on Recovery and Reconstruction of Cultural Heritage), która została przyjęta w formie zalecenia przez Komitet Światowego Dziedzictwa podczas 42. Sesji w 2018 roku. Dokument stanowi kompleksowy zbiór zasad dotyczących procesu odbudowy miast i rekonstrukcji zabytkowych obiektów. Tu należy przypomnieć, że to właśnie Narodowy Instytut Dziedzictwa był organizatorem niniejszej Konferencji oraz brał aktywny udział w kolejnych przedsięwzięciach UNESCO promujących Rekomendację.

Ciemną stroną trwającego konfliktu jest przemysł i handel dobrami kultury. Na zaproszenie Krajowej Administracji Skarbowej, pracownicy NID prowadzą szkolenia funkcjonariuszy Straży Granicznej oraz celników. Na podstawie wieloletnich doświadczeń wskazujemy charakterystykę najczęściej przemycanych obiektów, ze szczególnym uwzględnieniem zabytków archeologicznych.

Ważnym obszarem działania Centrum jest współpraca z organizacjami pozarządowymi na Ukrainie, jak również edukacja – wkrótce do polskich szkół trafią scenariusze lekcji przybliżających polskim uczniom kulturę Ukrainy.

Najnowszym zadaniem realizowanym przez NID oraz nowe Centrum, we współpracy ze stroną ukraińską, jest inwentaryzacja zagrożonych obiektów budownictwa metodami skaningu laserowego.

M.B.

22 kwietnia obchodzony był, jak co roku, **Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków**. Tym razem połączony został z inauguracją jubileuszu 60. lecia **Narodowego Instytutu Dziedzictwa**, którego korzenie sięgają Ośrodka Dokumentacji Zabytków, powołanego w 1962 r. W 2002 roku ODZ został połączony z Ośrodkiem Ochrony Zabytkowego Krajobrazu, a nazwę zmieniono na Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków. Kolejnym krokiem było przyłączenie do KOBiDZ w 2007 r. Ośrodka Ochrony Dziedzictwa Archeologicznego, który z dniem 1 stycznia 2011 roku został przemianowany na Narodowy Instytut Dziedzictwa. Od 1 stycznia 2022 r. dyrektorem NID jest dr hab. Katarzyna Zalasńska. Obchody jubileuszu ukażą działalność instytucji na wystawie, która prezentowana będzie w oddziałach regionalnych. Planowana jest także publikacja, a zwieńczeniem jubileuszu będzie uroczystość 13. września, planowana w Teatrze Polskim w Warszawie. W czasie inauguracji odczytane zostały listy gratulacyjne od Prezydenta RP i Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Zaprezentowany został także portal internetowy NID i miał miejsce panel prowadzony przez dr.hab. Monikę Bogdanowską, Zastępcę Dyrektora, w którym wzięli udział Marek Konopka, były dyrektor ODZ oraz Grzegorz Grajewski, od 1990 kierownik oddziału regionalnego we Wrocławiu. Dyskusja podczas panelu była okazją do opowieści o dziejach instytucji, której korzenie sięgają w głąb historii, do czasów gdy tworzono instytucjonalne zręby ochrony zabytków w naszym państwie - do roku 1918. II wojna światowa przerwała ten proces, ale główne zadania inwentaryzatorskie podjęto tuż po jej zakończeniu, a w latach 70- tych kontynuowano już w sposób zinstytucjonalizowany w ramach Ośrodka Dokumentacji Zabytków. Okres transformacji postawił przed instytucją kolejne zadania: redefiniowania przedmiotu, celu i metod ochrony narodowego dziedzictwa, a przede wszystkim restrukturyzację – swoistą decentralizację w oparciu o nowoutworzone oddziały terenowe.

Gromadzenie i udostępnianie dokumentacji związanej z wpisami zabytków do rejestru oraz Krajowej Ewidencji Zabytków, opracowywanie standardów konserwacji obiektów, a przede wszystkim dbanie o dziedzictwo kulturowe zarówno materialne, jak i niematerialne - to tylko niektóre z ważnych zadań, stojących przed Narodowym Instytutem Dziedzictwa. Instytut uczestniczy w przygotowaniu wpisu polskich zabytków na Listę UNESCO a także opiniuje wnioski dla obiektów ubiegających się o miano Pomnika Historii.

MHK

Utworzenie Narodowego Instytutu Konserwacji Zabytków

Narodowy Instytut Konserwacji Zabytków jest państwową instytucją kultury utworzoną przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w celu podnoszenia standardów i jakości prac konserwatorskich przy obiektach zabytkowych i w otoczeniu zabytków. Instytut ma działać na rzecz zapewnienia najwyższego poziomu przygotowania i prowadzenia prac konserwatorskich. Instytut - we współpracy z Generalnym Konserwatorem Zabytków i Departamentem Ochrony Zabytków w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Narodowym Instytutem Dziedzictwa i Narodowym Instytutem Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą Polonika -

ma działać na rzecz praktycznego wdrażania standardów związanych z ochroną zabytków poprzez prowadzenie projektów konserwatorskich i remontowo-budowlanych ich dotyczących, a także upowszechniać te standardy poprzez promowanie modelowych prac i dobrych praktyk dotyczących zabytków i ich otoczenia. Instytut prowadzić będzie także działania promocyjne i informacyjne w zakresie dziedzin objętych przedmiotem jego działania, w tym w zakresie promowania dorobku konserwatorów polskich i z Polską związanych, a także kampanie społeczne dotyczące zabytków i jakościowego prowadzenia prac przy zabytkach.

Obowiązki dyrektora NIKZ pełni dr Michał Laszczkowski, historyk, prawnik, działacz społeczny, menadżer kultury. Jest założycielem i wieloletnim prezesem pozarządowej Fundacji Dziedzictwa Kulturowego, która w ostatnich dziesięciu latach prowadziła liczne prace konserwatorskie przy obiektach zabytkowych w Polsce, na Ukrainie, a także na Białorusi, na Łotwie, we Francji, w Mołdawii i we Włoszech. W przeszłości pełnił także funkcje rzecznika prasowego Narodowego Centrum Kultury oraz zastępcy dyrektora ds. programowych Instytutu Adama Mickiewicza.

P.M. - źródło: <https://www.gov.pl/web/kultura/dr-michal-laszczkowski-pokieruje-narodowym-instytutem-konserwacji-zabytkow>

++++++**VARIA**++++++

W dniu 18 maja mija 45 lat od ustanowienia przez Międzynarodową Radę Muzeów działającą przy UNESCO, Międzynarodowego Dnia Muzeów. W dwudziestą rocznicę zainicjowano w Berlinie wydarzenie kulturalne pod nazwą **Lange Nacht der Museen**, która obecnie jest organizowana w ponad 140 miastach Europy. We Wrocławiu Noc Muzeów cieszy się wielką popularnością od 2005 roku. Z roku na rok przystępuje do niej coraz więcej instytucji kulturalnych, a na wszystkie organizowane wydarzenia wstęp jest bezpłatny. W tym roku zaplanowano w ramach imprezy ponad 100 różnych zdarzeń. Jedną z atrakcji jest możliwość zwiedzania w godzinach nocnych obiektów zabytkowych, które zazwyczaj nie są dostępne. Do niektórych instytucji obowiązują wcześniejsze zapisy.

Program imprezy i szczegółowe informacje na stronach:

<https://kochamwroclaw.pl/noc-muzeow-2022-we-wroclawiu-80-miejsc-do-odwiedzenia-za-darmo-pelny-program/> ;

<https://www.facebook.com/events/687863795679003>

K.K.

++++++**VARIA**++++++

Popularyzacja zabytkowych organów i problematyki ich ochrony

Z okazji jubileuszu 100. rocznicy budowy przez Gustawa Heinze organów w kościele farnym w Sulechowie oraz 200. rocznicy powstania organów Samuela Ludwiga Hartiga w kościele w Klępsku, Parafia Rzymskokatolicka pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Sulechowie podjęła się organizacji wydarzenia kulturalnego pn. ***Hochsztaplerzy czy pionierzy? Od Hartiga do Heinzego, czyli 100 i 200 lat organów Sulechowskiego Zagłębia Organowego***. Patronat nad tym przedsięwzięciem objął

Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków. Celem projektu jest integracja lokalnej społeczności wokół wspólnych wartości kulturowych opartych na tradycji chrześcijańskiej.

Przedsięwzięcie realizowane będzie od czerwca do października 2022 r. w formie: wystaw, prelekcji, koncertów, warsztatów, prezentacji, które kierowane są do lokalnej społeczności i turystów. Szczegółowy program znaleźć można na stronie: <http://organysulechow.blogspot.com/> B.B-K.

Strona | 8

+++++